

26.7.2021

EOAK/7591/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Mikko Sarja

Esittelijä: Notari Sanna-Kaisa Frantti

RAKENNUS- JA KAAVOITUSVIRANOMAISEN MENETTELY TIEDUSTELUUN VASTAAMISESSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan, miksi Inkoon kunta ei ollut vastannut hänen 9.3.2020 lähettämäänsä tiedusteluun. Kantelun liitteenä oli Inkoon kunnalle lähetetty sähköposti, joka on otsikoitu ”Selvityspyyntö Inkoon kunnalle kaava- ja rakennusvalvonta-asioiden vireillä olosta”.

Lisäkirjeessään 29.1.2021 kantelija ilmoitti olevansa tyytymätön saamaansa Inkoon kunnan vastaukseen.

Lisäksi kantelussa palattiin asioihin, joihin kantelijalle on vastattu 14.1.2020 (EOAK/7269/2019) ja 28.2.2020 (EOAK/1422/2020).

2 SELVITYS

Kantelun johdosta Inkoon kunnalle lähetettiin tiedustelu ja asiakirjapyyntö sähköpostilla 27.11.2020. Tiedustelua ja asiakirjapyyntöä tarkennettiin Inkoon kunnan pyynnöstä vielä samana päivänä. Tiedustelua ja asiakirjapyyntöä kiirehditettiin 8.1.2021, ja Inkoon kunnan vastaus kantelijalle on toimitettu tiedoksi oikeusasiamiehen kansliaan 29.1.2021. Vastaus on lähetetty kantelijalle samana päivänä ja se on vastaus kantelijan alkuperäiseen pyyntöön 9.3.2020.

Kantelun johdosta hankittiin vielä Inkoon kunnan selvitys ja lausunto (ohessa).

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on muun muassa oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee 8 §:n osalta muun ohella,

että velvoite vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin koskee käytännössä asiallisia ja riittävän yksilöityjä kysymyksiä ja tiedusteluja. Säännös ei velvoita vastaamaan laajoihin ja yleisluontoisiin tiedusteluihin. Käsittelyajan osalta hallituksen esityksessä todetaan voitavan lähteä siitä, ettei hallintoasian hoitamista tai asiointia koskeviin kysymyksiin vastaaminen edellytä viranomaiselta erityisiä toimenpiteitä. Vastaus voidaan useimmissa tapauksissa antaa heti. Vastaamisen edellyttämään aikaan saattavat tapauskohtaisesti kuitenkin vaikuttaa tiedustelun kohteena olevan asian laatu ja monitahoisuus sekä se, edellyttääkö vastauksen antaminen selvitysten hankkimista tai muita erityisiä toimenpiteitä.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

3.2 Saatu selvitys

Inkoon kunta toimitti oikeusasiamiehelle 29.1.2021 tiedoksi kantelijalle samana päivänä annetun vastauksensa. Siihen oli oheistettu asiaan liittyviä asiakirjoja. Kantelun johdosta Inkoon kunta antoi myöhemmin vielä oikeusasiamiehen pyynnöstä selvityksen ja lausunnon asiassa.

Selvityksessään Inkoon kunta toteaa, että kantelijan selvityspyyntö on tulkittu yleisluonteisena tiedusteluna kahdesta asiasta. Ensimmäinen tiedustelu koskee sisäsaariston osayleiskaavaa ja sen valmistelun aikaista tiedoksiantoa. Toinen tiedustelu koskee toimenpiteitä koskien kantelijan omistamalla kiinteistöllä tehtyjä rakennustöitä ja rakennuslupaehtoja.

Selvityksen perusteella yleiskaavaa koskevaan tiedusteluun oli kunnassa jo vastattu vastineiden ja kuulutusten myötä kaavaprosessin kuluessa. Inkoon kunta pahoitteli asiaa ja totesi, että asia oli jo käsitelty kunnassa kaavaprosessin kuluessa.

Rakennusvalvontaan kohdistuvaan tiedusteluun oli reagoitu ja paikan

päällä oli käyty 4.6.2019. Selvityksen mukaan tältä käynniltä tai välittömästi käynnin jälkeen kamera tippui veteen, joten kohteessa käytiin uudestaan: tämä tapahtui 13.3.2020 eli muutama päivä sen jälkeen, kun kantelijan tiedustelu saapui kuntaan.

Rakennusvalvontapäällikkö oli todennut, että kyseisen tilan rakennukset olivat rakennusluvan mukaiset, joten tilanne oli ollut selvä eikä asiaan ollut aihetta puuttua. Koska tilanne oli ollut selkeä, kunta totesi, että erillinen vastaus itse tiedusteluun oli jäänyt antamatta välittömästi tilanteen ollessa kunnossa.

Lisäksi kunta totesi, että kantelijan tiedustelu oli saapunut koronapandemian alkuvaiheessa, jolloin kunnan työntekijät olivat siirtyneet etätöihin. Uusien työtapojen opettelu oli omalta osaltaan vaikuttanut siihen, ettei tiedusteluun ollut vastattu.

3.3 Arviointi

Kantelijan tiedusteluun 9.3.2020 oli vastattu 29.1.2021 eli yli 10 kuukauden kuluttua. Hallintolain mukaisiin tiedusteluihin vastaamiselle ei ole asetettavissa yleistä enimmäis- tai vähimmäisaikaa. Pidän vastaamiseen kulunutta aikaa nyt lähtökohtaisesti hyvin pitkänä. Siksi sille on kyettävä jälkikäteen esittämään varsin painavat tiedustelun laatuun ja laajuuteen sekä sen edellyttämiin valmistelutoimiin liittyvät perusteet.

Selvityksestä on tulkittavissa, ettei kantelijan selvityspyyntöön olisi vastattu lainkaan ilman oikeusasiamiehelle tehtyä kantelua, vaikka rakennusvalvontaa koskevaan osaan olikin reagoitu.

Totean myös, että julkisella kuuluttamisella tai julkisella kaavaprosessilla ei sinänsä voida korvata asialliseen tiedusteluun vastaamista, vaikka tiedustelu koskikin jo käsiteltyä asiaa ja viranomainen arvioisi asian tulleen asiasisältönsä puolesta loppuun käsitellyksi tuossa menettelyssä. Sinänsä on selvää, ettei jo ratkaistua asiaa pidä ryhtyä ikään kuin käsittelemään uudelleen tai esittämään siinä uusia perusteluita vain tiedustelun johdosta. Nyt ei kuitenkaan ollut kyse tästä vaan asioiden käsittelyn tilanteesta kunnassa ja sitä koskeneesta tiedustelusta. Epäselväksi on jäänyt, minkä verran selvityspyynnössä esitettyjä kysymyksiä ja kommentteja on kantelijan kanssa käsitelty jo aiemmin esimerkiksi kaavaprosessin yhteydessä.

Rakennusvalvonta oli omalta osaltaan reagoinut kantelijan selvityspyynnössä esittämään. Rakennusvalvonta ei ollut kuitenkaan ilmoittanut kantelijalle toimenpiteistään tai käsittelyn lopputuloksesta, ja esimerkiksi tarkastuksella otetut valokuvat oli toimitettu kantelijalle vasta 29.1.2021 vastauksen liitteenä.

Koko yhteiskuntaa laajasti koskettanut koronapandemia ja sen vaikutukset muun muassa työn tekemiseen viranomaisissa ovat eittämättä ja sinänsä ymmärrettävästi olleet omiaan hidastamaan asioiden käsittelyä ainakin alkuvaiheessaan. Katson kuitenkin, etteivät nämäkään tekijät yksinomaan olisi oikeuttaneet ainakaan näin pitkää tiedusteluun vastaamisaikaa.

Siten kunnan menettely kantelijan tiedusteluun vastaamisessa ei ole ollut hyvän hallinnon mukainen.

Totean myös, että kunnalle lähetetyssä selvitys- ja lausuntopyynnössä kuntaa pyydettiin niin ikään ilmoittamaan, miksi vastaaminen oikeusasiamiehen kanslian tätä asiaa koskeneeseen yhteydenottoon oli viivästynyt. Tältä osin tyydyn korostamaan sitä, että hoitaessaan perustuslain 109 §:ssä säädettyä valvontatehtävänsä oikeusasiamiehellä on saman lain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot.

Sikäli kuin kantelija oli tyytymätön kunnalta saamansa vastauksen sisältöön, totean, että se, miten tiedusteluihin kulloinkin sisältönsä

puolesta vastataan, jättää sijaa viranomaisen harkinnalle. Samoin jää viranomaisen harkintaan, kuinka monta kertaa saman henkilön samaa asiaa koskeviin tiedusteluihin katsotaan tarpeelliseksi vastata. Asia ei tästä näkökulmasta edellytä enempiä toimenpiteitäni.

Muutoin asiassa ei ilmennyt sellaista, josta minun olisi aihetta lausua enemmälti.

4 TOIMENPITEET

Saatan Inkoon kunnan tietoon sen, mitä olen edellä kohdassa 3.3 todennut tiedusteluihin vastaamisesta ja oikeusasiamiehen tietojensaantioikeudesta. Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni tiedoksi Inkoon kunnalle.